

Biosfär
VÄNERSKÄRGÅRDEN
KINNEKULLE

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska fiskerifonden
- En satsning på hållbart fiske -

Lokal utvecklingsstrategi för Fiskeområde Väneren 2014-2020

Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle
Box 77
542 21 Mariestad
Org.nr: 802 447-2782

Kontaktperson
Ove Ringsby
Tfn: 0501 - 39 31 94
ove.ringsby@vanerkulle.se

Lokal utvecklingsstrategi för fiskeområde Vänern

Sammanfattning

Fiskeområde Vänerskärgråden med Kinnekulle har under gångna programperioden bedömt att det finns skäl att fiskeområdet bör omfatta hela Vänern. Under 2013 inleddes en dialog om intresse och möjligheter för gemensamt fiskeområde. Strategin har arbetats fram i bred dialog med berörda myndigheter, näringsidkare inom fiskesektorn m.fl.

Vision: Livskraftigt vänerfiske – även i framtiden

Tre övergripande mål har utformats:

- Vänern en tillväxtregion och ett starkt varumärke
- Fiske i balans med hälsosamma produkter
- God kunskap om fiskets förutsättningar kombinerat med aktiv innovationsutveckling

Målen markerar behovet av att kombinera ekonomisk, ekologisk och social utveckling, och är tillsammans förutsättningen för att skapa långsiktigt hållbart nyttjande av fiskeresursen. Jämställdhet och integration är två specificerade horisontella mål som genomsyrar de övergripande målen.

Till varje övergripande mål kopplas ett insatsområde

- Produktutveckling, förädling, marknad

Här återfinns åtgärder för breddad marknad, ökat förädlingsvärde, stärkt lönsamhet och företagsutveckling.

- Insatser för beståndsskydd och miljöförbättringar

Ekosystem i balans är grunden för sund näringsutveckling. Insatser för att minska miljöstörningar, skapa bättre förutsättningar för fiskens reproduktion och bättre beståndskontroll ingår.

- Kunskapsbyggande, information, samverkan och nytänkande

God kunskap och förtroendefulla relationer mellan fiskets intressenter är en förutsättning för att få bästa möjliga effekt av planerade insatser. Dialog mellan forskning och näring ska underlättas. Nya samarbeten kan väcka nyskapande idéer.

Till varje insatsområde finns ett antal konkreta delmål som förtydligar åtgärderna inom respektive delområde.

Fiskeområdet styrs av en LAG-grupp som ansvarar för genomförandet av strategin. LAG skall representera partnerskapets intressenter från privat, ideell och offentlig sektor liksom hela det geografiska området. Fiskeområdets verksamhet ska bedrivas i nära samverkan med andra leaderinsatser i samma geografiska område

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin	4
2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål	4
3. Strategins framtagning	4
4. Utvecklingsområdet	4
4.1 Områdesbeskrivning	6
4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter	7
5. På vilket sätt är strategin innovativ?	9
6. Vision	9
7. Insatsområden, mål och urvalskriterier	9
7.1 Övergripande mål för området	9
7.2 Insatsområden	10
7.3 Handlungsplan	11
7.4 Urvalsprocess	12
7.5 Mål och urvalskriterier	13
8. Finansieringsplan	15
9. Organisation	15
9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)	15
9.2 Partnerskapet och föreningen	15
9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen	15
10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer	15
10.1 Samverkan mellan fonder	15
10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar	15
10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering	16
11. Kommunikation	16
11.1 Kommunikationsplan	17
12. Uppföljning och revidering	17
13. Bilagor	18
Bilaga 1: SWOT-analys	18
Bilaga 2: Omvärldsanalys	19
Bilaga 3: Motivering	20
Bilaga 4: Kommuner och församlingar i utvecklingsområdet.....	21

1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fondsamordning.

2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål

Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi EU2020. Därför bygger alla mål och processen för projekturvalet i strategin på de mål som är satt i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna.

Analysen ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov, som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområden ska omsättas i aktiviteter.

3. Strategins framtagning

Under den gångna programperioden har det konstaterats att det är önskvärt att skapa ett fiskeområde för hela Väneren, då det utgör ett naturligt sammanhängande system. Biosfärområde Vänerskärgråden med Kinnekulle tog därför initiativ till, och har lett processen kring av bildande av fiskeområde Väneren. Förslaget väcktes ursprungligen i samband med framtagningen av "Fisk och fiskevårdsplan för Väneren". Vi har arrangerat dialogträffar för yrkesfiskarna. Vi har också genomfört och analyserat en webbenkät med syftet att få in synpunkter från sportfisket och fisketurismen. Frågan har diskuterats löpande med representanterna i samförvaltningen som också i förankrat med sina respektive organisationer. En särskild workshop genomfördes med förra programperiodens FOG, där erfarenheter från tidigare period fångades upp.

Vi har i samverkan med de Leaderkontor som är aktiva inom samma geografiska område, medverkat i dialogprocesser som arrangerats för de aktörer som har intressen i bådas verksamheter. Vi har haft en skrivargrupp och uppmanat de medverkande att inom sina resp. kontaktnät vara lyhörda för spontana synpunkter, uppslag och funderingar, samt återkoppla dessa. Vid strategiutformningen har vi läst in och kopplat insatsområden och mål till aktuella regionala och kommunala strategier.

4. Utvecklingsområdet

Totalt antal invånare i utvecklingsområdet, inklusive tätorter > 20 000 invånare.	170 352
Antal invånare i utvecklingsområdet, exklusive tätorter > 20 000 invånare.	Inga tätorter med 20 000 eller fler invånare ingår i utvecklingsområdet
Områdets totalstorlek i km², inklusive tätorter > 20 000 invånare.	Vänerens yta är 5650 km² Totalyta för kommunerna 7328 km² (inkl. de 6 tätortsförsamlingar som inte ingår området. Dessa beräknas ha en sammanlagd yta på ca 40-50 km²)
Områdets storlek i km² utanför tätorter > 20 000 invånare.	
Antal invånare per km², inklusive	37,6 invånare/km²

tätorter.																											
Antal invånare per km ² , exklusive tätorter.																											
Kommuner som omfattas av strategin. <i>[Om delar av kommuner omfattas redovisar ni församlingarna genom de officiella församlingskoderna.]</i>	Grums, Grästorp, Gullspång, Götene, Hammarö, Karlstad, Kristinehamn, Lidköping, Mariestad, Mellerud, Säffle, Vänersborg, Åmål (6 tätortsförsamlingar är undantagna, se Bilaga 4)																										
Landskapstyper och landmärken	Jordbruksbygd, i norr med mera inslag av skog.																										
Större tätorter och utvecklingscentra	Karlstad, Vänersborg, Lidköping, Kristinehamn																										
Befolkningsförändring för åren 2007–2013	Totalt: 4 021 (Inkl. tätorterna. För utvecklingsområdet är siffran sannolikt negativ.)																										
<ul style="list-style-type: none"> • Flyttnetto • Födelsenetto 	Flyttnetto: 4 797 Födelsenetto: - 776																										
Arbetslöshet i procent	<table border="1"> <tr><td>Grums</td><td>10,5%</td></tr> <tr><td>Grästorp</td><td>7,3%</td></tr> <tr><td>Gullspång</td><td>11,6%</td></tr> <tr><td>Götene</td><td>5,4%</td></tr> <tr><td>Hammarö</td><td>6,7%</td></tr> <tr><td>Karlstad</td><td>9,1%</td></tr> <tr><td>Kristinehamn</td><td>11,8%</td></tr> <tr><td>Lidköping</td><td>6,6%</td></tr> <tr><td>Mariestad</td><td>10,3%</td></tr> <tr><td>Mellerud</td><td>9,4%</td></tr> <tr><td>Säffle</td><td>11,1%</td></tr> <tr><td>Vänersborg</td><td>10,7%</td></tr> <tr><td>Åmål</td><td>12,1%</td></tr> </table> Siffrorna gäller kommunerna som helhet inkl. församlingar som inte ingår i utvecklingsområdet.	Grums	10,5%	Grästorp	7,3%	Gullspång	11,6%	Götene	5,4%	Hammarö	6,7%	Karlstad	9,1%	Kristinehamn	11,8%	Lidköping	6,6%	Mariestad	10,3%	Mellerud	9,4%	Säffle	11,1%	Vänersborg	10,7%	Åmål	12,1%
Grums	10,5%																										
Grästorp	7,3%																										
Gullspång	11,6%																										
Götene	5,4%																										
Hammarö	6,7%																										
Karlstad	9,1%																										
Kristinehamn	11,8%																										
Lidköping	6,6%																										
Mariestad	10,3%																										
Mellerud	9,4%																										
Säffle	11,1%																										
Vänersborg	10,7%																										
Åmål	12,1%																										
Arbetslöshet bland unga (15–24 år) i procent *																											
Andel invånare med utländsk bakgrund i procent *																											
Antal företag med direkt anknytning till fiske och vattenbruk **	Antal yrkesfiskelicenser: 69 Antal fiskeguider: 12 Antal turistföretag med fiske som väsentligt marknadsområde: 10 Antal företag inom förädling eller annan verksamhet där Vänerfisk är en viktig del: 16 (Registrerade arbetsställen med SNI-																										

	koder I0200, 03120, i berörda kommuner. Källa: SCB)
Antal företag per 1 000 invånare ***	
Antal nystartade företag per 1 000 invånare ***	
Andel av befolkningen i procent	
16-24 år	
25-44 år	
45-64 år	
65- år	
Övrigt nämnvärt som har betydelse för områdets utveckling?	

4:1 Områdesbeskrivning

Området omfattar Sveriges största, och Europas tredje största insjö Vänern. Den är Sveriges viktigaste sjö för både yrkesfisket och sportfisket. Flera av Vänerns 34 reproducerande fiskarter rör sig över hela sjön, precis som de flesta fiskare. Därför är det naturligt att se hela Vänern som ett system som följaktligen bör vara ett gemensamt fiskeområde. I Vänern finns populationer av ishavsrelikter såsom unika stammar av sötvattenslevande Klarälvs- resp. Gullspångslax. Den naturliga föryngringen är dock kraftigt reducerad till följd av kraftverksutbyggnad varför det sker ett omfattande årlig stödutsättning av 200 000 - 300 000 lax och öringsmolt. Utan dessa insatser skulle laxfisket i sjön inte existera. Andra hotade arter som förekommer är asp, lake, vimma och ål. Stora insatser har gjorts och görs för att säkra fortlevnad av dessa. För att rädda den akut hotade ålen görs stora utsättningar av ålyngel och utvandrande vuxen ål transporteras förbi kraftverken i Göta älv.

2013 bildades Vänerns samförvaltning av fiskefrågor som i samarbete med det föreslagna fiskeområdet ska bidra till att stärka förutsättningarna för ett långsiktigt hållbart fiske med förbättrad lönsamhet för yrkesfisket i kombination med förädling av ett högklassigt sportfiske. I samförvaltningen medverkar alla intressenter såsom yrkesfisket, sportfisket, fiskevattenägarna, fisketurismföretagarna, forskningsintressenter, och myndigheter. Samförvaltningen ger grund för helhetsgrepp, ökad delaktighet och bättre förståelse mellan parterna.

Vänerfisket har lång tradition och är ett viktigt inslag i lokal kulturhistoria. Yrkesfisket bedrivs från ett 40-tal fiskehamnar. Fiskehamnarna fungerar ofta som nav i lokalt skärgårdsliv, vilket medför att fisket även har stor betydelse för att bibehålla en levande skärgård. Antalet företag i de olika hamnarna varierar från den största Spikens fiskehamn (Lidköpings kommun) med 14 licensierade yrkesfiskare till privata bryggor som är hemmahamnar för enskilda yrkesfiskare. Fiskelägen är också i många fall attraktiva besöksmål. Som exempel kan nämnas Spikens fiskehamn som i stort sett är uppbyggt kring turism. Med förädling av fisk, och diverse säsongsanställningar inom turismen kring fisket så rör det sig om närmare 100 helårsarbeten totalt. Kombinerat med gästhamn och sjösättningsplats ger det ytterligare besöksunderlag.

I Vänern finns i dagsläget knappt 70 aktiva licensierade yrkesfiskare. Fisket utövas vanligen på heltid, i några få fall som binäring till skogs- eller lantbruk. Antalet yrkesfiskare har minskat under en längre tid, främst till följd av att nya licenser inte beviljas i syfte att begränsa fisketrycket. Medelåldern bland yrkesfiskarna är hög varför en fortsatt minskning av antalet licenser kan förväntas. Fångstmängderna är i stor sett konstanta över tid, trots ett minskat antal fiskare, vilket beror på effektivare redskap och ändrade fångstmetoder. Vid flera av fiskelägena bedriver fiskeföretagen försäljning av färsk och förädlad fisk. Flera företag har som komplement till fisket egen beredning av fisk t.ex. rökerier, patétillverkning och beredning av löjrom. Utöver de licensierade yrkesfiskarna sysselsätter fisket därmed också personal för försäljning och förädling av den fångade fisken. Det kan bedömas att varje licensierad insjöfiskare lokalt genererar 2 helårsarbeten. Totalt innebär denna beräkning att ca 210 personer sysselsätts inom det yrkesmässiga Vänerfisket.

Yrkesmässigt insjöfiske är viktigt för att trygga tillgången på närproducerade livsmedel, liksom färsk och förädlad fisk till den lokala, regionala och nationella marknaden. Efterfrågan på svensk insjöfisk har även ökat i Europa. Yrkesfiskets totala fångster har i Vänern varit relativt konstant under åren och uppgår till ca 400-600 ton/år. Gös och siklöja är de kommersiellt mest intressanta arterna men även abborre, gädda, lax, öring och i viss mån lake fångas. Sik har tills nyligen varit en viktig art men har belagts med saluförbud pga. höga halter av miljögifter, vilket förorsakat ett betydande inkomstbortfall för yrkesfisket. Under senare år har fångsterna av signalkräfta ökat något vilket gjort att kräftfisket utvecklats som försörjningskälla för några fiskare. Förekomsten är ojämnt spridd och det är bara några platser i Vänern som har bestånd som möjliggör kommersiellt kräftfiske.

En av de främsta anledningarna till Vänerns attraktivitet som sportfiskevatten är lax och öringsfiske. Minskade utsättningsmängder kombinerat med otillräcklig kvalitetskontroll reducerade laxfångsterna kraftigt i början av 2000-talet. Efter förbättringar under senare år har dock fångsterna åter ökat. Det sker idag ett begränsat uttag av lax från yrkesfisket vilket påtagligt har förbättrat relationerna mellan yrkes- och sportfiske.

Sportfisket bedrivs främst från båt som ofta trailas till olika platser runt sjön där fisket för tillfället är bra. Vänern betraktas allmänt som ett av Europas bästa trolldisfiskevatten. Det finns ett antal företag som tillhandahåller skräddarsydda tjänster för fisketurister, men flertalet reser på egen hand. Ett attraktivt sportfiske efter lax, öring och gädda resulterar i en förlängd säsong för boendeanläggningar kring Vänern.

Gäddans höga status som sportfisk attraherar även internationella sportfisketurister. Fisketurismens inriktning på lax, öring och gädda innebär att intressekonflikter med yrkesfisket som främst fokuserar på andra arter är begränsad.

Fritidsfiske med nät som sker av allmänhet och fiskevattenägare förekommer också i begränsad omfattning. Abborre, gädda och gös är de viktigaste arterna i detta sammanhang.

4:2 Behov och utvecklingsmöjligheter

Antalet yrkesverksamma fiskare i Vänern bedöms fortsätta minska. Fiskenäringens förutsättningar att bidra till ökad sysselsättning ligger i möjligheterna till ökad förädling, diversifiering genom tillkomst av kompletterade verksamheter och utveckling av sportfisketurism. Lönsamheten för yrkesfisket behöver förbättras. För att åstadkomma detta behövs innovativa idéer som kan skapa kompletterande verksamheter vid sidan av själva fisket, och som därigenom kan bidra till att öka försörjningsbasen utan att öka trycket på resurserna. Ökat försäljningsvärde kan också nås genom att tillvarata möjligheten att utveckla den lokala förädlingskapaciteten och sträva efter att en större del av fångsten kan förädlas och omsättas lokalt. Kvalitetssäkring och varumärkesprofilering är andra insatser som kan bidra till ökat produktvärde. Fiskenäringen behöver hitta kanaler och instrument för att samverka med andra näringar såsom

lokal detaljhandel, restauranger, besöksnäring och offentlig sektor. Detta kan bidra till utveckling av nya produkter och möjliggöra en ökad försäljning på lokalmarknaden. Dagens fiske är begränsat till några få arter, insatser för att bredda fisket så att fler arter/produkter kan bli kommersiellt intressanta är önskvärt.

Kunskapen om fiskens beståndstatus och välmående i Väneren är idag bristfällig. Bristen på kontinuerlig beståndsovervakning gör att variationer i fångster inte kan tolkas på ett evidensbaserat sätt. Det finns därför behov av att säkerställa en god beståndskontroll. En angelägen åtgärd för fiskeutvecklingen är att förbättra kunskapsläget genom att se över fångstrapporteringen och stärka samarbetet mellan forskning, fiskets intressenter och övervakande myndigheter. För sportfisket som svarar för en betydande del av fångsterna särskilt av lax och öring, finns inget etablerat rapporteringssystem. En annan viktig åtgärd handlar om att medvetandegöra fiskeutövare om sambanden mellan god beståndskontroll och näringsutövandet, samt stärka informationsinsatserna så att förståelsen för åtgärder som vidtas för att behålla ekosystemets långsiktiga hållbarhet ökar, även om det innebär begränsning för den enskildes fångstmöjligheter.

Regelverken i form av redskapsanvändning, fredningsområden, utmärkning av redskap och tillsyn och kontroll av fisket bör ses över och justeras i syfte att minska fångsttrycket och stärka återväxten. Restaurering av lekområden och förbättrade möjligheter för vandring är önskvärt för att trygga en stabil rekrytering av fisk. Både omprövning av regler och restaureringsåtgärder kommer i huvudsak att genomföras med andra medel än fiskefondens.

Turismverksamhet kopplad till yrkesfisket är relativt begränsad men bedöms ha potential att öka, särskilt genom ökad förädling och skapande av tilläggstjänster.

Sportfisketurismen bedöms ha goda möjligheter för förädling och vidareutveckling. Tillgänglighet i form av sjösättningsplatser med parkering och sjönära boende i närheten till fiskeområdena är viktiga framgångsfaktorer för fisketurismen. Med ökad kvalitetssäkring av smoltutsättningarna, förädling av tjänsterna och effektiv marknadsföring kan värdet av fisketurismen öka utan att äventyra bestånden. Förekomst av stor fisk ökar attraktionskraften ytterligare, både avseende gäddfiske och laxtrolling. Ett sätt att öka mängden storruxen fisk är att tillämpa fönsteruttag, vilket innebär ett minimi- och maximimått för fisk som får behållas.

Fiskehamnar och beredningslokaler är på vissa ställen inte ändamålsenliga varför en förbättring är önskvärd. Fiskehamnar kan med rätt anpassning utvecklas inte bara för fiskets behov utan också som ett led i en stärkt besöksnäring och ett sätt att tillvarata unika kulturhistoriska värden.

Det fria fisket är både en tillgång och ett problem. Det största problemet är att det inte tillförs tillräckligt med resurser för att förvalta fisket i de allmänna vattnen, något som skulle kunna bekostas av de fiskande. Även om spö- och fritidsfiskare i dagsläget inte utgör ett konkret hot mot beståndet av gädda bör man se över möjligheten att skapa regler och restriktioner för att skydda resursen.

Vänerfiskets största utmaning ligger i att komma till rätta med de miljöproblem som har en mycket negativ påverkan på fisket. Sik var av tradition en viktig inkomstkälla och betydande del av yrkesfiskets fångstvärde. Sedan några år råder saluförbud för vänersik, p.g.a. dioxinhalterna, vilket medfört inkomstbortfall och starkt negativt påverkat allmänhetens förtroende för insjöfisk i allmänhet. Det har också medfört ökat fisketryck på gös, vilket kan utgöra en potentiell risk för obalans i ekosystemet. Vid Klarälvens utlopp har fiskmängden på senare år minskat dramatiskt. De bakomliggande orsakerna är oklara, varför forskning behövs. Regleringen av Vänerens vattenstånd har orsakat igenväxning och försämrade lekmöjligheter för vissa arter. Ökad mer naturanpassad variation i vattennivåerna är ur biologisk synpunkt önskvärt.

5. På vilket sätt är strategin innovativ?

Det blivande Fiskeområdet för Vänern har utmaningar att hantera, inte minst för att det är ett nytt område som spänner över ett helt innanhav och delas av två län och regioner. Trots storleken bedömer vi ändå att utvecklingsfrågorna kring fisket måste hanteras gemensamt.

Fiskeområdet ska ha tydligt utvecklingsfokus och pengarna ska i största möjliga mån användas till operativa insatser. Vid bedömning av anökningar kommer innovationsgrad vara ett viktigt kriterium för beviljande av projekt.

Fiskeområdet ska ha ett helhetsperspektiv och samtidigt kunna tillgodose lokala initiativ. Verksamheten ska samordnas med andra leaderfonder i området, vilket är ett nytt angreppssätt. För att upprätthålla ett helhetsgrepp och samtidigt vara lokalt närvarande, föreslås handläggning på tre lokala kontor som kan knytas samman med annan ledarverksamhet. En av dessa ska ansvara för sammanhållning av helhetsperspektivet. Biosfärområdets koppling till Unesco och kompetens kring hållbarhetsarbete ger området unika förutsättningar.

Samförvaltningen för fiskefrågor i Vänern är ett naturligt forum för diskussion och förankring av utvecklingsidéer. Samförvaltning och fiskeområde ger tillsammans unika möjligheter att bedriva ett aktivt utvecklingsarbete där olika intressenter kan komma till tals. Forumet ger även möjlighet till en god dialog med inblandade myndigheter. Tidigare har det saknats ett samlat grepp gällande förvaltning och utveckling av fiskenäringen som helhet.

Strategin siktar på utvecklingsinsatser för både yrkesfiske och för sportfisketurism, och samsyn dem emellan. Det finns uppslag till nya samverkansformer mellan fiske och andra näringsgrenar, t.ex. lokalt omhändertagande av fångsterna genom samarbete med restaurangnäringen och utveckling av nya tjänster och produkter för breddning av fiskeföretagen. Förädling av sportfisketurism genom satsningar på utformning av attraktiva produkter för utlandsmarknaden är nyskapande idéer för Vänern.

Vi överväger möjligheten att skapa ett innovationsråd för att testa projektidéer och fungera som stöd och hjälp för idéutveckling.

6. Vision

Livskraftigt vänerfiske - även i framtiden

Vänern har ett yrkesfiske som bedrivs professionellt och ansvarsfullt. Fångstmängderna är stabila och ger god lönsamhet. Förädlingsgraden är hög och har lett till flera kompletterande verksamheter utöver fisket och därmed ett ökat antal sysselsatta inom näringen. Sportfisketurismen har utvecklats och förädlats, är en betydande resurs inom besöksnäringen, och en viktig del av fiskenäringen i Vänern. Både yrkesfiske och sportfiske bedrivs i en innovativ anda där nya metoder, produkter och idéer får utrymme att testas och utvecklas. Fungerande kontrollsystem och övervakning ger det kunskapsunderlag som behövs för fiskets förvaltning. Samarbetet mellan fiskeförvaltande myndigheter, näringsutveckling och fiskets intressenter innebär ett helhetsgrepp som ger en samsyn kring vänerfisket och förutsättningar för ett långsiktigt hållbart fiske.

7. Insatsområden

7:1 Övergripande mål

I. Vänern en tillväxtregion och ett starkt varumärke

Näringslivsutveckling kopplad till fisken som resurs ska bidra till att skapa tillväxt i vänerregionen. För att bidra till positiva sysselsättningseffekter fordras utveckling av förädling och kompletterade verksamheter. Sportfisketurism är en sådan där det bedöms finnas potential för utveckling. Trots sin storlek och betydelse är Vänern förhållandevis okänd. En ökad synlighet och samordning av marknadsföring av Vänern som helhet är intressant för att öka områdets attraktivitet. Fiske och besöksnäringen är en viktig komponent i etablerandet av varumärket Vänern

2. Fiske i balans med hälsosamma produkter

De totala fångstmängderna inom vänerfisket har över tid varit relativt stabila, trots minskande antal yrkesfiskare. Det är en indikation på att nuvarande uttag är i balans med ekosystemens förutsättningar. Insjöfisket pressas av förekomsten av miljögifter och andra miljöproblem. Ett livskraftigt Vänerfiske förutsätter att det finns stabila fiskbara bestånd och hälsosamma produkter och tjänster att saluföra. Målet är att komma till rätta med problemen och genom åtgärder förbättra situationen.

3. God kunskap om fiskets förutsättningar kombinerat med hög innovationsberedskap

Kunskapen om fiskbeståndens utveckling och miljöstörningar är bristfälliga och osystematiska, varför det är svårt att på ett tidigt stadium motverka störningar i ekosystemet. Det är angeläget att tillföra kunskap, medverka till åtgärder som minskar miljöstörningarna samt att säkerställa att de eventuella restriktioner och tillstånd som beslutas är välgrundade. En aktiv och levande dialog mellan fiskets olika intressentgrupper, andra näringsgrenar och forskning, skapar ökad förståelse för olika intresseanspråk, ökad lokal förankring och ger förutsättningar för ett helhetsgrepp som stärker fiskeförutsättningarna och därmed gynnar alla.

Horisontella mål

1. Jämställdhet

Fiskenäringen domineras av manliga utövare medan kvinnliga företagare är ovanliga. Inom förädling och angränsande verksamheter såsom t.ex. boendeanläggningar för sportfisketurism är andelen kvinnor högre. Jämställdhetsaspekten skall uppmärksammas i fiskeområdets information och kontakter med branschen. Målet är att andelen kvinnor inom fiskenäringen ska öka. Det gäller såväl inom yrkesfisket, förädlings- och distributionsledet och inom sportfisketurism.

2. Integration

Människor med annan kulturell bakgrund har ofta goda idéer och tillför nya perspektiv kring utveckling av produkter och tjänster som breddar fisket. Fiskeområdet skall arbeta för att skapa kontaktytor gentemot grupper från andra länder och andra samhällsgrupper med intresse för fiskenäringen för att därmed möjliggöra förutsättningar för innovativa utvecklingsidéer som kan innebära ökad diversifiering. Målet är involvera fler och utveckla nyskapande idéer.

7:2 Insatsområden

1. Produktutveckling, förädling, marknad

En relativt liten del av den totala fångsten förädlas lokalt. Ökad lokal förädling är ett sätt att öka värdet av resurserna utan att öka fångstmängden. Ökad lokal försäljning, som komplement till försäljning på andra marknader, bidrar till ökad värde utan ökat uttag. Det ger också miljövinster i form av minskat transportbehov och bidrar till bättre förankring av fiskenäringen i lokalsamhället. Sportfisketurism har goda möjligheter att utvecklas mera i Vänerne. Genom att förbättra information, service och mottagningskapacitet kan sportfisketurismen i samverkan med övrig besöksnäring utveckla attraktiva tjänster som ger tillväxtpotentialer. Varumärkning av produkter och tjänster och/eller certifiering (t.ex. MSC märkning) är ett sätt att öka värdet och bidra till att stärka Vänerne varumärke i sin helhet. Nyttänkande och innovativa idéer som kan bredda försörjningsunderlaget för verksamma inom fiskenäringen ska stimuleras. Det kan gälla såväl förädling som upplevelsebaserade tjänster eller andra kompletterade verksamheter. Möjligheten att bredda fisket så fler arter kan bli kommersiella är intressant. Ökad diversifiering kan också innebära minskad sårbarhet för tillfälliga variationer i resurstillgången.

Kartläggning och förbättring av service och information kring sportfiskets möjligheter kombinerat med insatser för ökat ekonomiskt utbyte av fisketurism. Samarbete ska ske med intressenter inom besöksnäring och programmen för lax och öringsutsättningar.

2. Insatser för beståndsskydd och miljöförbättringar

En förutsättning för utveckling av fiskerieringen är att ett ekosystem i balans. Beståndsovervakning och insatser för främjande av fiskens reproduktion är nödvändigt för fortsatt hållbart fiske. De flesta fiskarter har sina lekområden på grunda områden och i tillrinnande vattendrag. Skydd och restaurering av lekmiljöer behövs. Valfungerande fisketillsyn i hela Väneren bidrar till ökad förståelse och respekt för nödvändiga regleringar. Insatser för att förbättra fångsrapporteringen kan göras genom förändring av regelverket men också genom utbildning och informationsinsatser som syftar till att öka medvetenheten om rapporteringens värde. Bättre underlag för regelanpassning, översyn av fångstmetoder, selektion och fredningsområden och att hitta metoder att förebygga och/eller motverka förekomsten av miljögifter är åtgärder som behövs för att säkra bestånden

3. Kunskapsbyggande, information, samverkan och nytänkande

För att möjliggöra bästa tänkbara förutsättningar för utveckling av fiskerieringen krävs god förståelse och förtroendefulla relationer mellan de intressenter som är engagerade i fisket. Fisket spelar en viktig roll som rekreationsskälla därför är också fritidsfiskare och fiskevattenägare är viktiga intressenter i sammanhanget. Samförvaltningen för Vänerfisket är en plattform för helhetsgrepp som ger möjligheter för dialog och erfarenhetsutbyte mellan intressenterna och innebär förutsättningar för att de insatser som görs är välgrundade och accepterade.

Engagemanget och intresset för lokal fiskeriering från lokalsamhället i stort, är också av vikt för möjligheten att etablera kontakter med andra näringar. Öppenhet för nya samarbeten med andra näringar och dialog kring fiskeutveckling kan ge nya samarbetsuppslag och väcka nyskapande idéer. Det kan t.ex. gälla att hitta former för att engagera nya grupper för fiskerieringen.

7:3 Handlingsplan

1. Produktutveckling, förädling, marknad

Varumärkesutveckling

Initiativ för varumärkesprofilering ska stimuleras och stödjas. Som exempel kan nämnas den pågående processen kring vänerlönjrom där ett antal fiskare gått samman och lagt grunden för ett gemensamt varumärke. Liknande satsningar för andra produkter från Väneren ska eftersträvas. Initiativ inom sportfisketurism ska koordinera med andra insatser för att stärka varumärket Väneren som högkvalitativt sportfiskevatten.

Förädlade produkter/tjänster

En viktig insats blir att uppmuntra idéskapande och nytänkande som kan bidra till att nya produkter och tjänster kan testas och utvecklas. Fiskeområdet ska bidra till att etablera kontakter mellan fiskerieringen och andra näringsgrenar för att skapa en kreativ jordmän för nya idéer. Fiskeområdet ska verka för att initiativ tas för kvalitetssäkring och paketering av tjänster inom sportfisketurism.

Fiskeområdet ska uppmuntra initiativ för att lansera fler arter och produkter och stimulera efterfrågan på dessa, för att därigenom bidra till ett bredare produktsortiment. Signalkräftan är exempel på en art som kan innebära en möjlig utvecklingspotential. Den största andelen av fångsten säljs för närvarande på fjärrmarknaden. Genom insatser för att öka den lokala marknaden t.ex. genom att etablera kontakter mellan fiskeföretag och lokala restauranger, försäljningsställen och offentliga måltidsproducenter ska fiskeområdet bidra till att en större andel av fångsterna omhändertas och säljs i närområdet. Detta görs bl.a. genom aktiva informations- och marknadsföringsinsatser, i syfte att öka lokal efterfrågan och försäljning. Därigenom stärks fiskets lokala förankring och miljövinster görs i form av minskade transporter. Lokalt omhändertagande är också ett led i att stärka trenden för lokalproducerade livsmedel.

Stimulera diversifiering inom yrkesfisket.

Upplevelsetjänster och events kopplade till besöksnäringen är exempel på kompletterade aktiviteter som med framgång prövats på andra håll. Initiativ i den riktningen ska uppmuntras och stödjas som ett sätt att bidra till diversifiering av fiskerieringen.

Profilerar Vänern genom nya produkter och tjänster

Värdet av de varor och tjänster som framställs inom fiskenäringen är i hög grad beroende av den image som omger dem. Hållbarhetscertifiering är ett sätt att höja anseendet och motverka den negativa bild som omger vänerfisk. Fiskeområdet ska därför medverka till en utveckling för att ta fram hållbarhetscertifierade produkter.

2. Insatser för beståndsskydd och miljöförbättringar

Insatser för beståndsutveckling

Förmågan att säkra förutsättningarna för livskraftiga fiskbestånd är avgörande för fiskenäringens framtid. Fiskeområdet ska bidra till att ta fram utveckla och kvalitetssäkra befintliga rutiner för förbättrad fångstrapporering och bidra till en utveckling av sportfiskets fångstrapporering som till stor del saknas idag. En viktig del i kvalitetsarbetet är återkoppling till de som rapporterar. En effektiv och välfungerande fisketillsyn för hela Vänern ska eftersträvas.

Miljöförbättringar

Fiskets stora utmaning gäller att komma tillrätta med de miljöstörningar som finns. De kvaliteter som vänerfisken innehåller förmörkas i hög grad av att den ofta förknippas med miljögifter. Fiskeområdet ska verka för ökad forskning kring miljöstörningar, orsaker och verkan samt vilka åtgärder som kan vidtas för att motverka eller förebygga dessa.

Vänerns idag onaturliga reglering kan innebära en betydande påverkan på fiskproduktionen. Studier har exempelvis påbörjats för att undersöka gäddans rekrytering. Fortsatta studier kring vilka effekter som regleringen ger för fisket ska prioriteras.

Metodutveckling

Utveckling av skonsammare fångstmetoder och initiativ för att förbättra lekförutsättningar för kommersiellt intressanta fiskarter ska stödjas. Mer selektiva redskap eller fiskemetoder kan också behöva utvecklas för att minska påverkan på hotade bestånd.

7:4 Urvalsprocess

Fiskeområdet leds av LAG-gruppen som med utgångspunkt från den antagna strategin styr arbetet inom fiskeområdet. Som grund för bedömningen används de mål och riktlinjer som fastställts. LAG ska bestå av representanter från partnerskapet där såväl privat, ideell och offentlig sektor ingår.

Projektansökningar ska bedömas utifrån deras förutsättningar att bidra till uppfyllande av de angivna målen i strategin. Urvalskriterierna är direkt kopplade till de övergripande målen och delmålen inom respektive insatsområde. De projekt som beviljas ska ha koppling till Vänern och/eller dess tillrinnande vattendrag. Sökandes förmåga att genomföra ansökta projekt såväl ekonomiskt som kompetensmässigt kommer att bedömas och tas hänsyn till i urvalet. En helhetsbedömning av projektets påverkan på miljö, ekonomi och sociala förhållanden ska göras som underlag i bedömningsprocessen för varje projekt. Projekt som fokuserar på samverkan mellan flera aktörer prioriteras. Projektbedömningarna ska göras objektivt och baseras på de urvalsgrunder som fastställs av i LAG. Avsikten är utforma en checklista där mål och riktlinjer som anges i strategin utgör grund för urvalskriterier. Inlämnade ansökningar ska objektivt värderas utifrån checklistan. Beslut ska motiveras, dokumenteras och offentliggöras digitalt, samt via post direkt till sökanden. Kanslierna kommer att aktivt informera om stödmöjligheterna och erbjuda stöd för aktörer som vill ha hjälp med ansökan. Ansökningsförfarandet skall vara öppet och tillgängligt för alla intresserade.

7:5 Mål och urvalskriterier

Insatsområde 1

Mål	Indikator	Målvärde
1:1 Skapa nya företag och stimulera förädling	Antal företag och utvecklade produkter	
1:2 Affärs och produktutveckling inom sportfisketurism	Antal fisketurismtjänster som säljs av turismoperatörer Antal tillgängliga sjösättningsramper	
1:3 Ökad lokal försäljning	Andel av fångst som säljs lokalt	
1:4 Fler kommersiellt lönsamma arter	Antal arter som vars andel av totalt saluvärde motsvarar minst 15 %	
1:5 Utveckla varumärkning och certifiering	Antal registrerade varumärken och certifierade produkter	
1:6 Öka diversifierings- graden inom fiskenäringen	Antal kompletterande tjänster som testats	

Insatsområde 2

Mål	Indikator	Målvärde
2:1 Sveriges bästa fångststatistik för insjöfiske	Andel brukare som upplever att statistiken förbättrats	
2:2 God beståndsövervakning	Andel av kommersiella arter som omfattas av återkommande övervakning	
2:3 Förbättrad vattenmiljö	Mätning av miljögifter Övervakning av gäddrekrytering	

Insatsområde 3

Mål	Indikator	Målvärde
3:1 Fungerande samverkan och informationsutbyte mellan intressenterna och med lokalbefolkning	Andel fiskeintressenter som anser att samverkan fungerar väl	
3:2 Skapa kontaktvägar mellan fiske och andra näringar i lokalsamhället	Antal måltidarrangörer som erbjuder lokal fisk Antal genomförda insatser Antal sportfiskerelaterade paket som tas fram	
3:3 God kunskap om, och förståelse för, ekosystem och miljöpåverkan	Antal genomförda informations och kompetenshöjande insatser Antal genomförda forskningsprojekt	

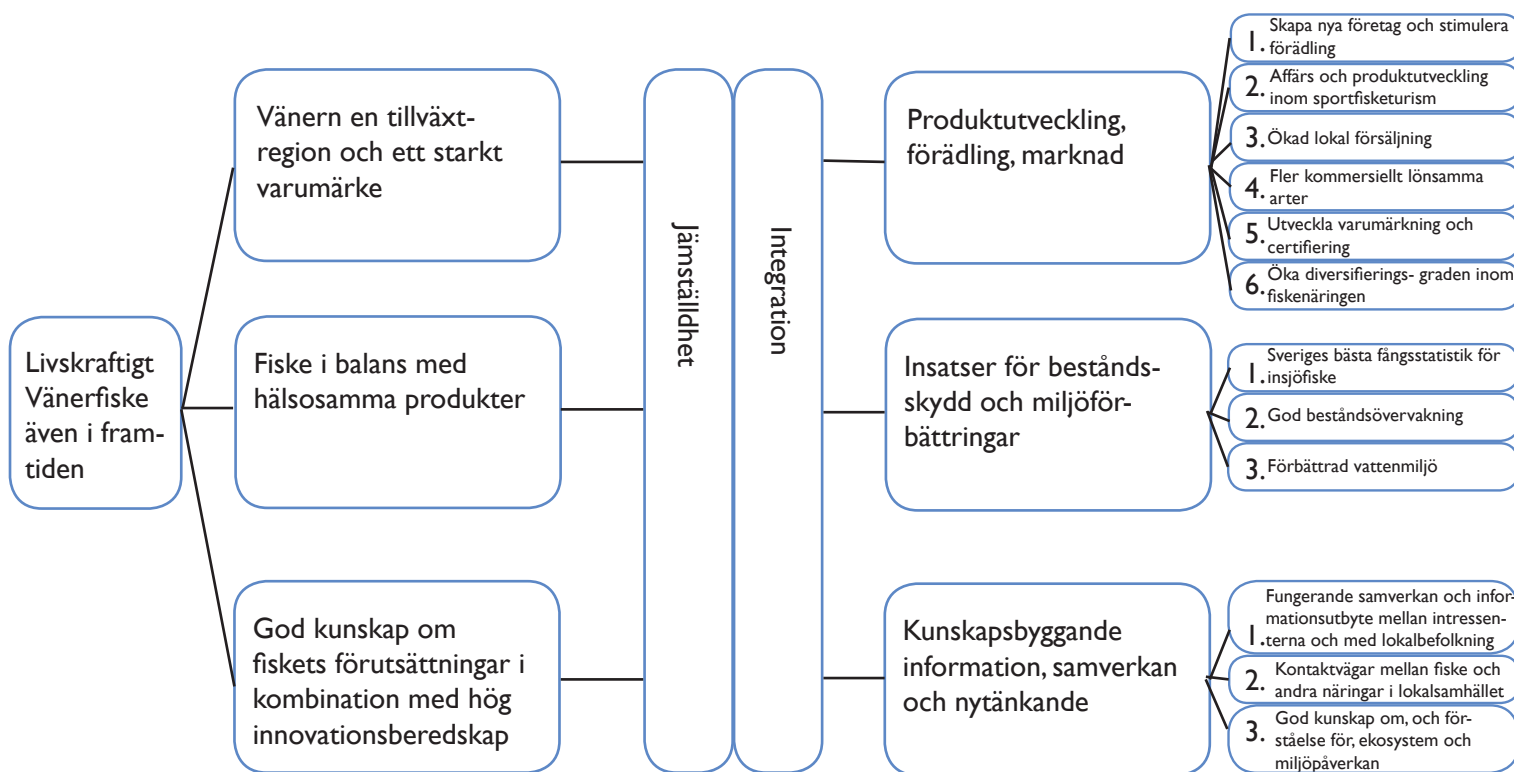
VISION

ÖVERGRIPANDE MÅL

HORISONTELLA MÅL

INSATSONMRÅDEN

DELMÅL

8. Finansieringsplan (Upprättas först efter godkänd ansökan)

9. Organisation

9:1 Administration

Fiskeområdet ska genom en smart organisatorisk lösning tillgodose både behovet av att hålla samman näringsutvecklingen i hela sjön, tillvarata fördelarna det innebär med det samlade greppet för hela området, och tillgodose den lokala förankringen. Runt Vänern finns ett antal Leaderområden som arbetar med de andra fonderna inom Lokalt ledd utveckling. Avsikten är att verksamheten inom fiskeområde Vänern ska samordnas och utformas i nära samverkan med dessa. Det är tänkt att finnas tre lokalkontor, ett i varje delområde, med handläggare som ska fungera som kontaktpersoner inom sina resp. geografiska områden. Ett av dessa ska tillika vara ansvarigt för att hålla ihop helhetsperspektivet. Genom samordning med annan LLU-verksamhet kan man därigenom upprätthålla kompetens även om underlaget för varje delområde blir begränsat. Under den gångna programperioden har Fiskeområdet administrerats av Biosfärområde Vänerskärgråden med Kinnekulle vilket medfört att hållbarhetsperspektivet fått en tydlig profilering i den verksamhet som bedrivits. Biosfärområdets erfarenhet och utarbetade kompetens är en resurs i det fortsatta arbetet.

9:2 Partnerskap

I partnerskapet ingår från offentliga aktörer de kommuner och regioner som har strandkust till Vänern. Det omfattar kommunerna Lidköping, Götene, Mariestad, Gullspång, Kristinehamn, Karlstad, Hammarö, Grums, Säffle, Åmål, Mellerud, Vänersborg och Grästorp. Regionala samarbetspartner är Region Värmland och Västra Götalandsregionen samt Länsstyrelserna i Västra Götaland och Värmland.

Från privata aktörer ingår yrkesfiskare, fiskevattenägare och sportfisketurismföretagare.

Ideella aktörer är bl.a. Väners vattenvårdsförbund, Biosfärområde Vänerskärgråden med Kinnekulle, Väners fiskareförbund, berörda leaderområden, SeFF samt Sportfiskarna.

Ytterligare intressenter kan tillkomma.

9:3 LAG

LAG bildas som en fristående ideell förening där de föreningar och intressenter som ingår i partnerskapet är medlemmar. Styrelsen ska väljas av föreningsstämman. Geografisk förankring från hela vänerområdet ska eftersträvas. Styrelsen rekryteras med utgångspunkt från engagemang och kompetens i fiskefrågor och ska vara väl förankrad bland intressenterna inom partnerskapet.

10. Samverkan

10:1 Mellan leaderfonder

Genom den nära verksamhetsmässiga kopplingen mellan Fiskefondens verksamhet och annan leaderverksamhet bedömer vi att det kommer vara smidigt och lätt att samordna insatser som genomförs. Strategierna har utformats i samråd, och vi planerar införa rutiner för löpande dialog och avstämning mellan de olika fonderna för att säkerställa effektivt utvecklingsarbete och bra samverkan mellan våra insatser. Under tidigare programperiod har Fiskeområdet haft ett välfungerande samarbete med de två Leaderområden som verkar inom fiskeområdets gränser. Projektansökningar stäms av med andra berörda leaderområden så att dubbelfinansiering undviks.

10:2 Avstämning med andra aktörer

Samverkan med Vattenvårdsförbundet och dess samförvaltning av fiskefrågor skapar en god förutsättning att uppnå synergi gällande samordning mellan intressenter och Fiskeområdet. Samförvaltningen utgör ett forum för dialog och via samförvaltningen finns också direkta kopplingar till de båda berörda Länsstyrelserna.

Vänerkommunerna driver ett nätverkssamarbete "Vänersamverkan" där alla kommuner och regionerna fortlöpande möts och utbyter information kring gemensamma frågor. Verksamheten inom Fiskeområde Vänern blir ett naturligt inslag att diskutera och rapportera om vid dessa tillfällen varvid insatser och åtgärder kan samordnas med andra initiativ från dessa intressenter. Västra Götalandsregionen, Region Värmland och de tre kommunalförbunden är andra aktörer där avstämningar ska göras löpande.

10:3 Jämställdhet och icke-diskriminering

Fiskenäringen i Vänern är mansdominerad. Ökat inslag av kvinnlig medverkan är önskvärt ur jämställdhetsperspektiv. Jämställdhet har därför, tillsammans med integration, lyfts fram som ett horisontellt mål som särskilt ska beaktas i all verksamhet som bedrivs inom fiskeområde Vänern. Insatser för att särskilt uppmärksamma och inspirera till kvinnligt företagande inom näringen ingår i strategins ambition. Liknande insatser planeras även för att nå människor med annan kulturell bakgrund. Allt arbete inom fiskeområdet ska vara öppet, transparent och grundas på icke-diskriminerade utgångspunkter. Jämställdhet och icke diskriminering ska värderas och vägas in som ett urvalskriterium i bedömningen av tänkta insatser.

11. Kommunikation

Fiskeområde Vänerns strategi betonar särskilt behovet att stärka Vänerns varumärke särskilt betonats. Fiskenäringen är en mindre men viktig del i detta sammanhang. Varumärkesprofileringen av Vänerfisket gäller både för de produkter som framställs inom yrkesfisket och Vänern som destination för fisk- och fiskerelaterade aktiviteter inom besöksnäringen. För att stärka attraktiviteten fordras god tillgång på fisk och säkrad återväxt av biomassan. Till detta krävs också en aktiv profilering och varumärkesbyggande som förknippar vänerfisket med positiva intryck. Ett exempel på sådant arbete som har inletts under gångna programperioden är varumärknings av Vänerlöjrom. Fler produkter och tjänster kan genomgå likande processer och bidra till att stärka förtroende och höja anseendet för Vänerfisket.

Kommunikationsinsatser ska riktas särskilt mot följande målgrupper:

Stödsökande

Fiskeområdets främsta målgrupper är yrkesfiskarna, företagare inom berednings- eller kompletterade verksamheter, livsmedelsproducenter, samt företagare inom sporfisketurism och annan turistnäring. Särskilda kommunikationsinsatser ska riktas mot kvinnor och människor med annan kulturell bakgrund. Fiskeområdet ska erbjuda stöd och hjälp för att utforma och genomföra projekt som avser bidra till att uppfylla strategins ambitioner.

Samarbetspartners och förmedlare

Fiskeområdet ska ha en koppling till Biosfärområdet och bedriva sitt arbete i nära samarbete med andra leaderfonder som är aktiva inom samma geografiska område. Leaderkontoren ska vara väl förtrodda med Fiskeområdets arbete och vara en kanal för att sprida information och förmedla kontakter. En annan viktig kommunikationskanal är Vänerns samförvaltning av fiskefrågor där alla viktiga intressentgrupper finns representerade. Fiskeområdet ska också kommunicera via kontaktpersoner i de medverkande kommunerna, Biosfärområdet, tillsynsmyndigheter, länsfiskekonsulenter, turismorganisationer m fl.

Partnerskapet

Partnerskapets medlemmar och andra organisationer och verksamheter som Fiskeområdet samarbetar med ska få regelbunden information om verksamheten, resultat och genomförda åtgärder. Aktörer som medverkar i fiskeområdet ska ges möjlighet att följa andra insatser inom Fiskeområdets verksamhet.

Allmänhet

Allmänhetens förtroende för fisket är avgörande för utvecklingsmöjligheterna inom näringen. Insjöfiske i allmänhet förknippas i hög grad med miljöproblem vilket avsevärt sänker dess anseende. Det gäller inte minst Vänerfisket. Bilden av näringen behöver förbättras vilket ska ske genom saklig och välgrundad information om de kvaliteter som vänerfisket rymmer. Lokal förankring av Vänerfiske både som

näring, besöksanledning och friluftskälla bidrar till stolthet över Vänerens kvaliteter och stärkt identitet i lokalsamhället.

Tänkta informationskanaler:

- Webbaserad information via egen hemsida och/eller via hemsidor hos medverkande i partnerskapet.
- Information via övriga Leaderfonder som är aktiva inom området
- Via Samförvaltning för vänerfiske och Biosfärområdet kan information spridas till ett stort antal intressenter och även till tänkbara nya grupper. Det årliga stormötet som arrangeras av Samförvaltningen är en naturlig informationskanal.
- Löpande information via Sportfiskeföreträdares hemsidor och publikationer.
- Möten och/eller utskick till yrkesfiskare och deras organisation. I första hand Sveriges insjöfiskares centralorganisation (SIC) och lokalavdelningen Vänerens fiskareförbund.
- Kontakter med företagare inom fiskenäringen. T.ex. via medverkan vid möten, mässor eller genom direktutskick
- Deltagande vid olika aktiviteter där både befintliga och potentiella intressenter samlas. Exempel kan vara fiskevattenägarförbundets träffar, mässor med fiskeinriktning och aktiviteter inom vattenråden.
- Turistbyråerna i kommunerna runt Väneren.
- Dagspress och andra lokala media ska löpande informeras om verksamheten.

11.1 Kommunikationsplan

Tas fram efter att strategin blivit godkänd.

12. Uppföljning och revidering

Tas fram efter att strategin blivit godkänd.

Bilaga I

SWOT-analys

Interna styrkor

- God råvara – hälsosam produkt
- Vänerns mångfald Eu: största sjö
- Bra dialog mellan fiskets intressenter och med lokala och regionala myndigheter.
- Rent vatten
- God ansvarskänsla bland utövarna
- Fiske i balans med ekologiska förutsättningar
- Förhållandevis god acceptans för beslutade regleringar
- Fritt fiske med handredskap
- Artrikedomen
- Naturupplevelser i relativt ostörda miljöer
- Relativt lättillgängligt för sportfiske
- Bristande regellydnad

Interna svagheter

- Bristande kunskap om orsaker till miljöproblem
- Brister gällande fiskehamnar
- Svagt nationellt intresse för vänerfiske
- Svårt med avsättning för nya produkter
- Bristande information både till allmänhet och fiskeutövare.
- Bristfällig fångst/beståndskontroll
- Otillräcklig fisketillsyn
- Vandringshinder för lekfisk
- Kvalitet på utsättningar för dålig
- Regler och villkor är ibland begränsande

Externa möjligheter

- Samordning, kvalitetssäkring och varumärkesprofilering
- Nya produkter, diversifiering (besöksnäring)
- Ökad lokal försäljning
- Ökad förädling
- Införande av avgift för fritidsfiske
- Mer och bättre åtgärder för reproduktion
- Övergång till skonsammare redskap
- Bättre markandsföring och info om produkterna
- Tillvarata trenden om närproducerat
- Ökat erfarenhetsutbyte för bättre innovation
- Sportfiskenäringen
- Reglera yrkesfiske mot lax och öring
- Bygga helhetsdestination Väner

Externa hot

- Miljöproblemen
- Svårbegripligt regelverk gällande gifthalter
- Mediabilden med ofördelaktig image
- Oklar betydelse av ändrat fiske (inget sikfiske)
- Främmande organismer
- Konkurrens om attraktiva fiskelägen

Bilaga 2

Omvärldsanalys

Det finns ett ökande intresse för och efterfrågan av livsmedel som produceras i närområdet. Lokal försäljning av vänerfisk bedöms därför ha förutsättningar att öka. Konsumenternas intresse för etiskt och ekologiskt ansvarsfullt framställda livsmedel har ökat under senare år. Vänerfisket bedrivs småskaligt och är väl anpassat efter ekologisk bärkraft, vilket skapar goda förutsättningar att stärka dess image. Produkternas anseende svärtas dock av förekomsten av miljögifter i fet fisk. Forskning för att öka kunskapen om orsaker och möjliga åtgärder för att motverka dessa problem är önskvärd. Det råder också osäkerhet kring bedömningen av hur uppmätta gifthalter ska hanteras vilket skadar fiskenäringen och misskrediterar dess produkter.

Fångstmängderna i Vänern har över tid varit relativt konstant, medan antalet utövande yrkesfiskare minskat stadigt. Detta förklaras av rationalisering och effektivisering av fisket. Det finns skäl att tro att antalet yrkesaktiva fiskare kommer fortstätta att reduceras. Ökad lokal förädling skulle innebära ett ökat marknadsvärde utan ökat uttag och samtidigt ge positiva sysselsättningseffekter lokalt. Antalet kommersiellt intressanta arter har minskat vilket gör fisket mer sårbart för tillfälliga variationer i bestånden. Att lansera och skapa marknad för fler produkter kan medföra minskad sårbarhet och stärkt lönsamhet. Huvudparten av fångsten säljs i dagsläget till fiskeauktionen i Göteborg varvid en stor del går på export. Den kontinentala efterfrågan på svensk insjöfisk är god och har varit relativt stabil.

Sportfiske lanserades stort som en intressant utvecklingsmöjlighet i samband med tillkomsten av Laxfond Vänern under 1980-talet. Senare bildades även ett marknadsföringsbolag kopplat till fonden. Laxfondens vision med omfattande internationella fisketurister blev dock aldrig förverkligad men utplanteringarna av lax och öring har ändå inneburit en utveckling inom sportfisketurismen med många tillresta turister främst från de nordiska länderna. De flesta besöker Vänern med egen medhavd båt. Sportfisketurism inriktat mot gädda har ökat under senare år.

Sedan 2005 ingår delar av Vänern i ett internationellt modellområde för hållbar utveckling, ett Unesco Biosfärområde. Området omfattar Mariestad, Götene och Lidköpings kommuner och har sedan dess tillkomst samlat värdefulla erfarenheter om praktiskt tillämpning av hållbar utveckling, inte minst inom fiskenäringen. Biosfärområdet har sedan 2009 varit ett fiskeområde och har fördelat sammanlagt knappt 13 milj. kr till 23 projekt i avsikt att öka hållbarheten på Vänerfisket. Erfarenheterna från denna period ligger till grund för utformningen av denna strategi. Kopplingen till Biosfärområdet har påtagligt satt fokus på hållbarhetsperspektivet och aktivt bidragit till denna dimension varit en självklar utgångspunkt i fiskeområdets arbete.

Bilaga 3

Motivering

Vänern är EU:s största, och Europas tredje största sjö. Vänern är riksintresse både för yrkesfiske och för friluftsliv och rekreation. Vänern är landets viktigaste sötvattentäkt och har som sådan avgörande betydelse för framtida utveckling. De ekosystemtjänster som skapas i Vänern har mycket stor betydelse inte bara nationellt utan även i Europeiskt perspektiv. Fisken och fiskenäringen är en del i detta ekosystem och ska därför bedrivas och utvecklas på ett sätt som tillvaratar de möjligheter och förutsättningar det skapar, utan att äventyra dess framtida funktion. Under senare år har det tagits initiativ för ett samlat grepp kring övervakning, tillsyn och utveckling av fisket i Vänern. Vänern är ett relativt slutet system med goda förutsättningar att samordna fiskevård och utvecklingsinsatser på ett sätt som kan tjäna som modell för andra insjöfisker. Ett fiskeområde för hela Vänern är en väsentlig del i en sådan strävan. Kopplingen till Unesco via Biosfärområdet skapar internationella kontaktytor och tillför ett globalt perspektiv. Vänerns storlek gör att det finns många ledarområden som arbetar inom det geografiska området runt sjön, men ingen av dessa täcker mer än mindre delar av hela Vänern varför det skulle vara svårt att med utgångspunkt från ett enskilt sådant ledarområde tillgodose behovet av fiskeutveckling för Vänern som helhet. Den strategi som arbetats fram har som ambition att kombinera det nödvändiga helhetsgreppet med lokal förankring i olika delområden runt sjön, vilket förutsätter ett nära samarbete mellan fiskeområdet och andra leaderfonder som arbetar inom området.

Bilaga 4

Folkmängd per församling Fiskeområde Vänern

Län	Kommun	Församling	Folkmängd 31/12 2013
Västra Götaland	Grästorp	144403 Särestad	953
Västra Götaland	Grästorp	144408 Flo	853
Västra Götaland	Grästorp	144409 Tengene	3 146
Västra Götaland	Grästorp	144410 Trökörna	375
Västra Götaland	Grästorp	144412 Fridhem, del	314
Västra Götaland	Gullspång	144701 Amnehärad	3 067
Västra Götaland	Gullspång	144702 Hova-Älgårås, del	2 118
Västra Götaland	Mellerud	146101 Holm	4 523
Västra Götaland	Mellerud	146103 Bolstad	1 165
Västra Götaland	Mellerud	146107 Ör	1 965
Västra Götaland	Mellerud	146109 Skållerud	1 239
Västra Götaland	Götene	147101 Kleva-Sil	1 621
Västra Götaland	Götene	147102 Götene	4 827
Västra Götaland	Götene	147109 Ledsjö	850
Västra Götaland	Götene	147112 Källby	2 511
Västra Götaland	Götene	147113 Husaby	996
Västra Götaland	Götene	147118 Kinnekulle	2 223
<i>Västra Götaland</i>	<i>Vänersborg</i>	<i>148701 Vänersborg och Väne-Ryr</i>	<i>23 861</i>
Västra Götaland	Vänersborg	148703 Gestad	733
Västra Götaland	Vänersborg	148704 Brålanda	2 162
Västra Götaland	Vänersborg	148705 Sundals-Ryr	512
Västra Götaland	Vänersborg	148706 Frändefors	3 291
Västra Götaland	Vänersborg	148707 Vänersnäs	620
Västra Götaland	Vänersborg	148709 Västra Tunhem	6 190
Västra Götaland	Åmål	149201 Åmål	12 229
Västra Götaland	Mariestad	149301 Mariestad	16 725
Västra Götaland	Mariestad	149303 Ullervad	2 752
Västra Götaland	Mariestad	149312 Lugnås	1 732
Västra Götaland	Mariestad	149318 Lyrestad	2 661
<i>Västra Götaland</i>	<i>Lidköping</i>	<i>149401 Lidköping</i>	<i>18 111</i>
Västra Götaland	Lidköping	149403 Järpås	1 364
Västra Götaland	Lidköping	149405 Kållands-Råda	3 485
Västra Götaland	Lidköping	149413 Sunnersberg	6 590
Västra Götaland	Lidköping	149424 Sävare	6 197
Västra Götaland	Lidköping	149431 Örslösa	2 667
Värmland	Grums	176401 Grums	6 035
Värmland	Grums	176403 Ed-Borgvik	2 269
Värmland	Grums	176404 Värmskog	621
<i>Värmland</i>	<i>Karlstad</i>	<i>178001 Karlstads domkyrkoförs.</i>	<i>23 423</i>
<i>Värmland</i>	<i>Karlstad</i>	<i>178002 Norrstrand</i>	<i>27 515</i>

Bilaga 4 - forts.

Folkmängd per församling Fiskeområde Vänern

Län	Kommun	Församling	Folkmängd 31/12 2013
Värmland	Karlstad	178003 Väse-Fågelvik	5 480
Värmland	Karlstad	178006 Alster-Nyedsbygden	5 680
Värmland	Karlstad	178008 Grava	7 551
Värmland	Karlstad	178009 Nor-Segerstad	5 164
<i>Värmland</i>	<i>Karlstad</i>	<i>178011 Västerstrand</i>	<i>12 973</i>
Värmland	Hammarö	176101 Hammarö	15 136
<i>Värmland</i>	<i>Kristinehamn</i>	<i>178101 Kristinehamn</i>	<i>19 465</i>
Värmland	Kristinehamn	178103 Rudskoga	667
Värmland	Kristinehamn	178104 Visnums-Kil	262
Värmland	Kristinehamn	178105 Visnum	2 216
Värmland	Kristinehamn	178106 Ölme	1 339
Värmland	Säffle	178501 Säffle	9 511
Värmland	Säffle	178502 Tveta	657
Värmland	Säffle	178503 Bro	886
Värmland	Säffle	178504 Södra Värmlandsnäs	798
Värmland	Säffle	178508 Ny-Huggenäs	373
Värmland	Säffle	178509 Gillberga	818
Värmland	Säffle	178510 Kila	680
Värmland	Säffle	178511 Svanskog	921
Värmland	Säffle	178512 Långserud	632
		Folkmängd totalt	295 700
		Folkmängd området	170 352

Kursiverade församlingar är tätortsförsamlingar som inte ingår i utvecklingsområdet